Insektsbett och brutna tår jobb för Doktorinnan

Sjövana. Att bli skärgårdsläkare några veckor varje sommar var inget stort steg för Carl-Peter Anderberg som redan var marinläkare, reservare i flottan och sommarbohuslänning.

Minns ni TV-serien Skärgårdsdoktorn? Likheterna med Skärgårdsläkarna i Bohuslän är få. Seriens dramatiska utryckningar till ensliga skär motsvaras i verkligheten snarast av insektsbett och stukade fötter i någon stillsam gästhamn.

I tre säsonger har några allmänläkare på västkusten kuskat Bohuslän runt i en »flytande vårdcentral« under de mest hektiska semesterveckorna.

De – alla tre är män – turas om att tillsammans med sina fruar ratta M/S Doktorinnan, en dryga fjorton meter lång Storebro Royal Cruiser, enligt utannonserad rutt. De lägger till på Gullholmen, Fjällbacka, Käringön och andra platser med mycket sommarfolk och mager läkartillgång. Och även om det skulle finnas någon mer eller mindre avlägsen vårdcentral kan det vara svårt för utomläningar att få tid om det inte är väldigt akut.

När vi hälsar på ligger Doktorinnan centralt förtöjd i eftermiddagssolen i gästhamnen Lyckans slip i Fiskebäckskil, bemannad med Carl-Peter Anderberg, till vardags privatpraktiserande allmänläkare i Göteborg, och hans fru Barbro, högstadielärare, »doktorinna« och jungman.

Två mottagningspass per dag utlovas, men folk kommer däremellan också. Båten väcker uppmärksamhet och nyfikenhet. Som skärgårdsläkare hamnar man automatiskt i händelsernas centrum, lär känna hamnkaptener, krögare och sjöräddning och blir en i gänget. Och människor som får läkarhjälp där de inte väntat det blir särskilt glada och tacksamma. Det är alla trevliga kontakter som gör det här sommarjobbet roligt, tycker Carl-Peter och Barbro, som tjänstgör de två sista veckorna.

De har sommarstuga också. Som doktor och sommarbohuslänning får man ändå jobba på semestern. Det dyker upp folk på förstukvisten. Och det var just så idén till Skärgårdsläkarna uppstod. Carl-Peter Anderberg är dessutom reservofficer i flottan och marinläkare och visste att det går att klara mycket med relativt begränsade resurser.

Men då för några år sedan kom TV-serien Skärgårdsdoktorn och Carl-Peter och hans kompanjoner tyckte att idén framstod som lite löjlig, så först ett år senare, 2001, körde de igång. De köpte en stor båt som skulle kunna gå i charter övrig tid, vilket den gör. Det är nog tur, för själva »läkeriet« täcker endast en fjärdedel av kostnaderna.

De första två åren hade Skärgårdsläkarna omkring 260 patienter per sommar. I år blev det inte lika många, mest beroende på dåligt väder under kappseglingen Match Race i Marstrand som annars brukar ge många konsultationer.

Förhoppningen var ursprungligen att få ett vårdavtal med Västra Götalandsregionen, men det har inte gått, så båtmottagningen är helprivat. 500 kronor får patienterna betala. Det gör de oftast. Norrmännen utan att blinka, enligt Carl-Peter Anderberg. Och andra för att slippa ägna en hel semesterdag åt att söka läkare. Men »små gummor och pensionärer« kommer inte till Skärgårdsläkarnas båt. Och en del andra vänder när de ser avgiften.

– Om de inte har en fiskekrok i örat, då har de inget val.

Med ett vårdavtal skulle patienterna nog vara fler och säsongen längre, tror Carl-Peter.

Trivs ombord. Skärgårdsläkaren Carl-Peter Anderberg och hans doktorinna Barbro kombinerar gärna jobb och semester.

När kvällsmottagningen »öppnar« den här dagen kommer genast en pappa med sin treårige son med öronproblem. De får följa med Carl-Peter ner i dinetten, båtens matsal. Det slutar med en startdos penicillin. Skärgårdsläkarna har startdoser att dela ut men får inte sälja hela kurer läkemedel. Så ibland blir det nödvändigt för patienterna att uppsöka närmaste apotek, vilket ju också kan vara tidsödande under en båtsemester.

Nästa fall. En man frågar efter huvudvärkstabletter. Hans fru ligger med migrän i en båt en bit bort. Carl-Peter följer med på »hembesök«, sitter en stund deras kajuta, pratar och lämnar kvar några Imigran.

Väl tillbaka kommer en orolig man. Kan doktorn komma och titta? En kvin-

Verklighetens skärgårdsdoktor

Per Ullhammar, som sägs vara förebilden till tv-serien Skärgårdsdoktorn, var skärgårdsdoktor i en del av Stockholms skärgård i 30 år och knuten till Djurö vårdcentral. Inte heller han kände igen sig i tv-serien. Per Ullhammar säger att han tyckte den gav en falsk bild av skärgårdsborna.

Däremot kunde arbetet då han startade i slutet av 1960-talet bjuda på en del dramatik, som för en provinsialläkare i glesbygd ungefär. Detta förändrades i takt med att helikopterverksamheten byggdes ut.

Per Ullhammar gick i pension för fem år sedan och andra har tagit över. Själv har inte helt lagt av. Han har avtal med landstinget och rycker ibland ut på hembesök till de delar av skärgården som inte har egen läkarbåt, om det är för mycket begärt att patienten ska söka sig till fastlandet. •

na i besättningen har just klämt sin fot mellan två båtar när de skulle lägga till. Carl-Peter följer med. Kerstin Antonsson är rädd att något gått sönder i hennes fot och hon har ont. Men inget verkar brutet. Hon får hoppa med tillbaka de få stegen till Doktorinnan för ytterligare undersökning. Med en elastisk binda och uppmaning att gå och röntga om det mot förmodan skulle bli värre kan hon lättad linka därifrån.

– Det handlar mycket om att skapa trygghet. Många hade klarat sig ändå, men det vet de ju inte. Det är mycket handpåläggning, säger Carl-Peter Anderberg.

Ja, TV-seriens dramatik är långt borta. Och skulle något riktigt allvarligt inträffa är det 112, sjöräddning och helikopter som gäller. M/S Doktorinnan är visserligen utrustad med defibrillator, spine board, intuberingsutrustning och en hel del annat, men de vanligaste problemen är infektioner, stukade fötter, brutna tår, sår, insektsbett eller att någon glömt receptet hemma.

– En del tror att vi återupplivar folk varje dag. Men det som hände i ett avsnitt av Skärgårdsdoktorn är vad en vanlig doktor är med om på fem år, om man inte jobbar på akuten.

Det mest dramatiska den här sommaren var en liten pojke på Gullholmen som hade fått ett getingstick i munnen, med risk för allergisk chock. Föräldrarna hade sett båten och ringde. Och i Fjällbacka hade en flicka slagit i ryggen och spräckt njuren och Skärgårdsläkarna fick ringa ambulans.

De tre kompanjonerna hade bestämt sig för att köra Doktorinnan tre år till att börja med och sedan utvärdera. Och nu har de bestämt sig för att fortsätta.

– Vi kör vidare nästa år också, trots vädret i år. Vi har femårsplan på båten och behovet finns här. Nu är vi inkörda och kända med folk.

Text: Elisabet Ohlin
Foto: Lena Garnold

Nära till doktorn. Kerstin Antonsson skulle bära av mot en annan båt vid tilläggning och så kom foten i kläm. »Jag blev så rädd!« Som tur var hade hon bara några tiotal meter till doktorn och snart får hon höra att inget verkar brutet. Det känns bra.